

De 10 socialdemokratiske teser for et bedre Danmark

Jyllands-Posten, 30. marts 2008

Af Mette Frederiksen

Danmark er et fantastisk land og i forhold til hovedparten af verden har langt de fleste af os det godt og trygt.

Alligevel kan vi se konturerne af et Danmark, der langsomt men støt bevæger sig i den gale retning. Hvordan kan det være, at vi siger, vi er det lykkeligste folk på jorden, mens forbruget af lykkepiller stiger? Samfundet er blevet markant rigere, men køerne til uddelingen af familiepakker ved juletid bliver længere år for år. Beskæftigelsessituationen er imponerende, men er du datter eller søn af en ufaglært, så er sandsynligheden for, at netop du får en videregående uddannelse rystende ringe. Vi lever længere, men beboerne i Københavns Nordvest kvarter dør langt tidligere, end dem, der bor i Hellerup. Vi snakker mere om miljøet end længe, men indlandsisen smelter, mens vi snakker. Der er indført strengere straffe, men unge tænder bål og brand i gaderne. Vi prædiker fred og menneskerettigheder i verden, men støtter krige, hvor vi lukker øjnene for vores allieredes åbenbare krænkelser. Der er noget galt, og tiden er inde til reformer og forandring, hvis vi skal bevare det fællesskab, som vi har bygget vores velfærdssamfund op omkring.

Danmark lever sammen med resten af verden i en konstant forandringsproces. Globaliseringen, den teknologiske udvikling, udviklingen af videnssamfundet, miljøet og klimaets tilstand og den demografiske udvikling er alle forhold, der har afgørende indflydelse på Danmarks fremtidige udvikling. Det skal vi forholde os til. Men som svar på disse udfordringer har VKO-blokken valgt en strategi med små forandringer, der langsomt – men sikkert – baner vejen for et samfund, hvor skellene mellem den rige og den fattige dansker bliver større. Uligheden betyder, at de svageste grupper af danskere får dårligere muligheder. De langsigtede konsekvenser er en gradvis individualisering af samfundet, hvor manglende ansvar overfor fællesskabet tager over og opløser sammenhængskraften.

Vi skal en anden vej. Jeg foreslår ti socialdemokratiske teser, der skal indgå i det arbejde, som Socialdemokratiet nu starter i en bred alliance med alle de progressive kræfter, som ønsker en anden regering. En regering, der vil uligheden til livs og skabe et bredt fundament for et bedre Danmark. De ti teser indeholder først og fremmest nogle klare principper for et fremtidigt Danmark. Men også konkrete forslag, som kan gennemføres i dag. Hvis der er vilje!

1: Det enkelte menneskes frihed står over alt andet

Første tese slår fast, at Socialdemokratiet tager udgangspunkt i det enkelte individ. Frihed er retten til at bestemme over sit eget liv. Frihedens største udfordring i Danmark er de barrierer, der forhindrer mennesker i at udfolde sine evner til gavn for sig selv og andre. Frihed er, at køn, etnicitet og familiemæssig baggrund ikke skal bestemme, hvilken uddannelse, hvilket job, hvilken indflydelse på samfundslivet eller hvilken livsform man vælger og har adgang til.

Desværre er frihed i dag reduceret til at handle om frit valg af den ene eller anden velfærdsydelse. Det er ikke tilstrækkeligt. Den vigtigste frihedskamp i dag er at bekæmpe den negative sociale arv. Først den dag, hvor børns fremtidige placering i samfundet ikke længere kan bestemmes på forhånd, kan vi kalde os et samfund med reel frihed for det enkelte menneske. Udsatte børns rettigheder og behov skal vægtes højere end de kulturelle normer, der i dag virker begrænsende for lighed.

2: Pligter er vigtigere end rettigheder

Som borgere indgår vi i en række fællesskaber med andre mennesker. I vores familie, i lokalområdet, i trafikken og så videre. Kun hvis alle føler et ansvar for fællesskabet, vil Danmark være et godt sted at bo. På det seneste har vi oplevet danskere, der sætter sig ud over fællesskabet, når Nørrebro bliver raseret, folk går amok i trafikken eller snyder i skat. Tesen bekræfter, at individets frihed er betinget af ansvaret for fællesskabet. Flere skal yde mere, og pligt kommer før ret! Enhver skal arbejde og forsørge sig selv, hvis det overhovedet lader sig gøre, og ingen må forvente mere fra fællesskabet – det vil sige den offentlige velfærd – end hvad nødvendigt og rigtigt er. Hvis alle dropper sort arbejde, og hvis nytilkomne indvandrere står til rådighed for arbejdsmarkedet, vil Danmark blive et både rigere og mere retfærdigt samfund.

3: Hvis vi afskaffer fattigdom, bliver hele samfundet rigere.

Fattigdom er uacceptabelt i et moderne velfærdssamfund. Det samme er stigende ulighed. En udvikling, som understøtter de stadig større skel imellem mennesker og på sigt underminerer sammenhængskraften, er forkert. Det er uretfærdigt at lade store dele af en befolkning leve kortere, få ringere uddannelse og oftere blive udsat for belastende forhold. Et erklæret mål om at afskaffe fattigdom handler ikke alene om en øget grad af lighed. Fattigdom og etniske parallelsamfund forårsager i alle samfund sociale spændinger og konflikter. Et Danmark uden store sociale skel er et mere trygt Danmark. Behovet for at beskytte samfundets mest udsatte grupper skal stå over den almindelige lovgivning. Der skal indføres fixerum til misbrugere, frit lejde for prostituerede og mulighed for alternativ beskæftigelse for hjemløse. Overførselsindkomster, der aktivt bidrager til at skabe fattigdom, skal afskaffes, og bekæmpelse af social ulighed skal være bestemmende for alle afgørende politiske beslutninger.

4: Velfærden skal hellere være fælles end privat

Efter pligt følger ret. I Danmark skal vi have ret til at blive behandlet, når vi bliver syge, til en tryk alderdom, til et uddannelsessystem i verdensklasse og til at vokse op i gode vuggestuer og børnehaver. Men sådan er virkeligheden i Danmark ikke. Mange af velfærdsinstitutionerne er slidte, og kvaliteten udfordres hele tiden af, at det private udvikles på bekostning af det fælles. En konkurrence imellem privat og offentlig velfærd er i teorien sund. Men den igangværende udvikling er skræmmende, og balancen er tippet. Sundhedsvæsenet er et godt eksempel på, at det private alternativ er ved at underminere den offentlige velfærd. Uligheden cementeres dag for dag. I mange år har det været praksis at privatisere. I fremtiden bliver det nødvendigt med en form for "af-privatisering". Private tilbud må ikke favoriseres over et offentligt tilbud. Til gengæld skal enhver borger sikres optimal indflydelse på alle offentlige velfærdsgoder. Også i forhold til at vælge til og fra.

5: Der skal tjenes flere penge i Danmark.

Mere velfærd koster penge. Især fordi det er tvingende nødvendigt, at vi i højere og højere grad tænker velfærd som tid og kvalitet og ikke blot et spørgsmål om velstand. Tid koster penge. Derfor skal den nødvendige økonomiske vækst skabes klogt. Industrisamfundet er afløst af videnssamfundet, og de nye konkurrenceparametre harmonerer med det socialdemokratiske værdisæt. Medarbejderindflydelse, selvstændig stillingtagen, kreativitet og livslang læring er kilden til succes i den internationale konkurrence. Vi skal ikke slå amerikanerne og asiaterne med deres egen medicin, men vi skal derimod vinde via specialiserede kvalitetsprodukter baseret på kreative kompetencer, et højt niveau af social tryghed, et reguleret, men fleksibelt arbejdsmarked og måske vigtigst: et tæt partnerskab mellem den offentlige sektor

og det private erhvervsliv. Blandt andet i udviklingen af velfærdsteknologi. Flere skal turde vove et øje som selvstændig iværksætter, og samfundet må være indstillet på at nedbryde de barrierer og ændre de regler, der ikke understøtter dette.

6: Velfærdsstaten er ikke et mål i sig selv

Velfærdsstaten er ikke et mål, men et middel. Derfor er det et problem, at forandringsvilligheden hele tiden daler i dansk politik. Velfærdsstaten skal være en dynamisk størrelse – altså foranderlig - og en afgørende kampplads for demokratiets forskellige synspunkter. Hvad ikke kan stå, må falde! En skattereform skal erstatte skattestoppet, således at skatten kommer ned på især lave arbejdsindkomster, og forbrug beskattes højere. En omsorgsreform af kontanthjælpssystemet skal sikre, at kontanthjælp igen bliver en midlertidig ydelse, og at de sidste får en reel mulighed for at indtræde på arbejdsmarkedet. En reform af boligområdet skal gøre op med ghetto'erne og sikre det nødvendige udbud af billige og ordentlige boliger, så byerne igen bliver for alle. En pensionsreform skal sikre en retfærdig fordeling af pensionsmidlerne til gavn for de dårligst stillede pensionister.

7: Et rent miljø er vigtigere end mere forbrug

Jordkloden skal gives videre til næste generation i bedre stand, end vi selv fik den overdraget. Den globale opvarmning og truslen mod klodens mangfoldighed er vor tids største opgave. Med det nuværende overforbrug udtømmer vi naturens ressourcer og ødelægger dermed grundlaget for kommende generationers liv.

Vi bliver nødt til at erkende, at skal denne udvikling ændres er det et globalt ansvar, som ikke er omkostningsfrit. Målet for det danske samfund er en fuldstændig økologisk landsbrugsproduktion, at unødvendigt forbrug bliver dyrere end almindeligt forbrug, og at vi bliver så dygtige og ansvarlige overfor dem, der kommer efter os, at den energi, vi forbruger, produceres bæredygtigt.

8: Danskerne skal først og fremmest være borgere – ikke kun forbrugere.

Det kit, der holder det moderne samfund sammen, er tillid og demokratiske beslutningsprocesser. Et ordentligt velfærdssamfund kræver engagement fra alle - forældre, pårørende, ansatte og beslutningstagere. Hvis vi reducerer borgerne til forbrugere, vil det enkelte individs ansvar blive mindre, og sammenhængskraften vil blive reduceret. En borger tager stilling, tager ansvar og bidrager til forandring. Forbrugeren gør nærmest det modsatte. Forbrugere mødes kun i forhold til konkrete ydelser og flytter sig med en ulidelig lethed til næste vare. Men et samfund består ikke af tilbud og varer. Et stærkt velfærdssamfund kan kun eksistere, hvis der reelt er et fælles ansvar. Det er med andre ord nødvendigt at erkende, at et moderne, demokratisk samfund også er et besværligt samfund at bo i.

9: Verden har behov for mere politik – ikke mindre

I al for lang tid har den globale udvikling været bestemt af markedet. Det er forkert. Danmark skal ikke være statist i globaliseringen. Danmark skal være med til at opbygge strukturer, der sikrer spredningen af demokrati og menneskerettigheder. EU skal have lov at vokse sig stærkere. Det samme skal lignende konstruktioner i resten af verden – og ikke mindst FN. Kun ved opbygning af forpligtende samarbejder på tværs af grænser opnår vi at tæmme globaliseringens ulemper og sikre, at helt almindelige mennesker får lov til at drage nytte af de store fordele. Rækkefølgen må være: udryddelse af fattigdom, støtte til

statsudvikling på den sydlige halvkugle, yderligere handelsliberalisering og afskaffelse af protektionisme, forpligtende aftaler om nedbringelse af CO2, kvindehandel og nedrustning.

10: At være dansk er at være solidarisk.

Der er brug for en ny danskhed. Danskheden er i de sidste mange år blevet lig med modvilje over for andre mennesker og lig med enøjet nationalisme. Det er en forkert retning. Det er godt at have rødder, at føle stolthed og håb for det samfund, vi lever i. Men det er tid til en ny danskhed, hvor vi forstærker de værdier, der gennem generationer har været de vigtigste for vores samfund: Omfordelingen fra rig til fattig, princippet om fri og lige adgang til de centrale velfærdsydelser samt den grundlæggende respekt for hvert enkelt individ, barn som voksen. Det er det solidariske fællesskab, der gør os stolte af at være danske.

Det nye slag om danskheden skal udkæmpes på sundhedsområdet. Lige som det er et bærende demokratisk princip, at der skal være lighed for loven, skal det være en fælles dansk ambition, at der skal være lighed i sundhed. Der er to veje at gå for Danmark. Enten fortsætter vi den nuværende kurs med mere privatisering og mere ulighed. Jo mere privat sundhed, jo mindre danskhed. Eller også vælger vi den danske vej – fællesskabets vej –, hvor alle mennesker i Danmark får fri og lige adgang til sundhed, uanset hvor rig eller fattig man er.

Danmark skal være verdens sundeste land. Børn har krav på en hverdag med sund mad, motion i skoletiden og ingen røg. Indsatsen for at hæve gennemsnitslevealderen skal målrettes de danskere, der dør tidligst i dag. De mest syge – ikke de med sundhedsforsikring – skal behandles først.